ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՑԻՆ ԿԱՂԱԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամէն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքն արգիլուած չէ, ամբողջ 20րդ հրատարակութեան (1904 օգոստ.—1905 յունիս) բաժնորդագինն է 20 ֆր. կանխիկ կարելի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի ամսով համար որ ուզուի, ամէն մի ամսականը 2 ֆր. հաշուելով և 1905 յունիս ամսէն անդին չանցնելու պայմանով։

Նամակ և ծրարպէտք է դրկել հեռանուալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal *Arménia*. MARSEILLE (France)։

Ի ՏԱՐԻ
ԹԻՒ 32

1905 ՄԱՐՏ 8 Դ.
(Հ. Տ. Փետրուար 23)

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, երէկ հարկ համարի, համառօտելով և կամ ամբողջ մի՛ակ կը հրատարակէ իրեն դրկուած գրութիւնները։ Պատասխան չէ վերադարձուներ չհրատարակուած ձեռագիրները։

Յանուցմունք կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով։

Յանուցման 1 մլ. կագիրը 1 սանդիմ կարժէ։ 1 գիրագիրը 2 սանդիմ։

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction : Rue Beaumont, 9.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բաժնորդագրութիւն փորձի համար. — Հայ լեզուն Ամերիկայի մէջ. — Նամակ Պարսկաստանեն (Սալմաստ). — Գերմանակ Աբդեալ. Այվազեան յԵգիպտոս. — Հայեր ի Թիւրքիա. — Հայեր յԵգիպտոս. — Հայեր յԱմերիկա. — Հայեր ի Ռուսիա. — Հայեր ի Պարսկաստան. — Տեղագիր. — Նուիրատուութիւններ Արմէնիահ 20ամեակին առթով. — Թիւրքիոյ լուրեր. — Անգլիա եւ Թիւրքիա. — Ռուսիա. — Ռուսեռաքրտնական պատերազմը. — Ծանուցմունքներ. — Բանասիրական (Ալեքսանդրիոյ Հայոց եկեղեցին)։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՓՈՐՁԻ ՀԱՄԱՐ

Առաջիկայ երեք ամիսներին (ապրիլ, մայիս և յունիս) համար՝ իրեն փորձ բաժնորդագրութիւն (abonnement d'essai) կընդունինք, 2½ ֆրանգ (50 սենթ. ամերիկեան) միայն վճարուելով։

Փորձի համար բաժնորդագրութիւնը յիշեալ 3 ամիսներին համար կընդունուի բացառապէս. այնպէս որ եթէ մէկը ուզէ հիմակէն բաժնորդագրուիլ, մարտ ամսին համար պէտք է որ սովորականին համեմատ 2 ֆր. բաժնորդագինն վճարէ, որով 4½ (չորս ու կէս) ֆր. կընէ մարտէն մինչև յունիսի վերջ բաժնորդագինը։

Անոնք որ թանգ կը գտնէին Արմէնիահի սովորական բաժնորդագինը, պէտք է փութան օգուտ քաղել այս փորձի համար բաժնորդագրութենէն և 2 ֆր. 50 սանդիմ (½ տոլար ամերիկեան) միայն դրկելով՝ առանալ առաջիկայ 3 ամիսներին մէջ հրատարակուելիք Արմէնիանները։

Կը խնդրենք մեր գաղափարակիցներէ ալ որ իրենց չանքեր չխնայեն իրենց շրջանակներուն մէջ աւելի ընդարձակ կերպով տարածելու համար Արմէնիան, գէթ փորձի համար բաժնորդագրուողներ գտնելով սոյն կարգադրութեան համեմատ։

Բաժնորդագիրները պէտք է որ ԿԱՆԽԻԿ դրկուին. ապա թէ ոչ նուիրատուի բաժնորդագրութեան առաջարկները։

ՀԱՑ ԼԵԶՈՒՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Իրողութիւններ և ճշմարտութիւններ կան տխուր, որոնց հանդէպ որքան ալ ուզենք պաղարիւն ձևանալ, անհնար է զարձնել տխուր եւ ցաւալի վերք մը կը բանան ամէն ճշմարիտ հայ սրտի վրայ։ Այդ տխուր իրողութիւններէն մին է հայ լեզուին սպառնացող վտանգը Ամերիկայի մէջ։ Հայը Հայաստանի զանազան գաւառներէն, ինքնակամ թէ բռնի փոթորկէն մղուած, վերջապէս եկած է և կուգայ հետզհետէ հաստատուիլ այս հիւրընկալ երկրին մէջ։

Մեր հայրենիքին մէջ մենք չենք ունեցած և չունինք քաղաքակրթեալ երկիրներու պէս համալսարան մը. այդ պատճառով իւրաքանչիւր գաւառի և մինչև իսկ գիւղի մողովուրդ իր հայերէն մասնաւոր բարբառն ունի, չատ մը տեղեր տառկերէն եւ չինծու բառերով խառնուած. և երբ այդ զանազան գաւառներէն գաղթող և միևնոյն հայրենիքի զաւակները ոտք դրին Ամերիկայի հողը, որպէս մէկ յարկի մը մէկ համախմբուածներ, տեսան թէ մէկին խօսածը քիչ մը խորթ կը հնչէ միւսին և տարկայ կարծես պատահառ եղաւ որ ամէն հայ աչքատի հայերէնը մաքուր խօսելու, հեռացնելով ինչ որ խորթ է, հարևանցի մտածութեամբ պահ մը կրնայինք մխիթարուիլ թէ հայը օտար երկրի մէջ զուտ հայերէն կուզէ խօսիլ. սակայն պատրանքը չուտով կը յայտնուի երբ սկսիս պաղարիւնութեամբ մտածել և չուրջդ նայիլ տեսնելու եւ լսելու համար թէ ի՞նչպէս անգլիերէն բառերը անզգալի կերպով կը սպրդին հայերէնին մէջ. ո՛չ միայն կը սպրդին, այլ և սպառնալիդ համեմատութիւններ կառնեն։ Ներկայ սերնդին սորվածը կամ սորվելիքը չէ անշուշտ որ մեզ պիտի սարսափեցնէր, այլ ատոր հետևանքն եղող հայ մանկանց կամ նորահաս սերնդին գոհացքաչքալերութիւնն է իրենց ծնողքներէն (չատ քիչ բացառութեամբ)։ Հայ մանուկները հայերէնն իրենց ծնողներէն միայն սորվելու պատեհութիւնն ունին հոս, եթէ ծնողք իրենց կրչման և բարոյական պատասխանատուութեան ահագնութիւնը ըմբռնած լան. սակայն ցաւալի է կրկնել որ առնց մեծ մասը հաճոյքով կը դիտեն իրենց գաւակց միութեանց հետ անգլիերէն խօսիլը նոյն իսկ իրենց ներկայութեանը և յարկին տակ, որուն անձամբ ականատես եղած է այս տողեր գրողը յաճախ. ա՛յ թողունք անուններու վուխոխումը և թարգմանութիւնը որոնք ոչ նուազ զըւարճալի կը են։

Այս թոլտուութիւնները կըլլան այն միամիտ հաւատքով թէ իրենց գաւակները նախ անգլիերէնը պէտք է սորվին որովհետև հայերէնը դիւրին է սորվեցունելը, հետևապէս չատ կը սորվին։ Ո՛չ, սիրելի հայ ծնողքնե՛ր, ո՛չ. հայերէնը պէտք է առաջ սորվեցունել իրրև մայրենի լեզու. յիշեցէ՛ք անգամ մը թէ մեր երկրին մէջ ո՞ր ծնողք իր զաւկին տաճկերէն կը սորվեցունէր առաջ.— ոչ ոք. մենք կը սորվինք զայն կամայ ակամայ, առանց մէկը մեզի բառ մը սորվեցնելու. ինչ որ բնական է արդէն թիւրիմացութեան տեղի տը. ւած չըլլալու համար այստեղ կը յիշեցունենք անմահ հայ բանաստեղծին խօսքը թէ «Օտարինը դու մի՛ առնիր, մի՛ էլ սիրել կարողէն. բայց քու Հայի օգուտները՝ միշտ վե՛ր գտէ ամէնէն»։

Այս գաղն իրողութիւններու չարքը չերկարելու համար կը համառօտենք և կը յարնենք թէ հայ լեզուն, այդ «մեծատաքանչ լեզուն որ երգած են մեր մեծանուն քերթողներ, թանկագին գանձ մ'է որուն յարգը պէտք է գիտնանք մենք Ամերիկահայերս. պէտք է հասկնանք թէ մենք այդպիսի անգին գանձի մը ժառանգորդներն ենք և պէտք է զայն պահենք պահպանենք մեր հոգիին պէս։ Ատոր հակառակ եթէ վարուինք, պատմութիւնը մեր ճակատին պիտի դրոշմէ թէ մեր փառաւոր նախնեաց անարժան յաջորդներ եղած ենք. ուստի

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՑ
ՀԱՑՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Փառաւոր և գեղաչէն սրբավայր մ'է, Սրբոցն Պօղոսի և Պետրոսի անուամբ հիմնեալ. բարերիքը պէյերու, փաշաներու չիրիմներով զարդարուած, որոնք զանազան ձևերով, հիանալի գեղարուեստիւք քանդակուած, սրբատաշ մարմարիոնէ են։

Այս հոգեբոյսները հեռահաղներն են. Պօղոս պէյ Նուսուհեան (Յովսէփեան), Աւաքել պէյ Նուպարեան, Նուպար փաշա Նուպարեան, Թագուոր փաշա Յակոբեան։ Առնց հիւսիսային կողմը գըտնուող գաւթին մէջ, Նուպար փաշայի արձանն է մարմարիոն սիւներու մէջ տեղ քանդակուած. Պօղոս պէյինն ալ մարմարիոն քարէ է, զանազան պատկերներով քանդակուած։ Բայց Աւաքել պէյի չիրիմը խիստ հետաքրքրական է քանթէ միւսներունը. սորա գերեզմանին վրայ կայ մարմարիոն քար մը՝ որ իբրեւ դագաղ կը ներկայանայ, չորս կենդանակերպներու վրայ հաստատուած. անմի կապէս ոտքին մօտ կը տեսնուի պեխաւոր զուրկ երիտասարդ մը՝ սպաւորի դիմքով նստած, գլուխը ֆէս, որոյ ծոպը կախուած, ճիտը ծուռ, թևերը, ոտքերը մերկ, իր մերկութիւնը ծածկողը միայն հագած պարզ չապիկն է, որոյ ծալքերուն բնական երևոյթը կը ներկայացունէ ճիշտ կտաւէ արարական չապիկ մը։ Նոյնպէս չիրիմին վրայ փռուած դագաղի ծածկոցը իր խորտուբորտ ծալքերով, բնական տիպայիններով կը հիացունէ և կապչեցունէ զմարդ. չէ՞ որ մարմարիոն քարէ չինուած են ասոնք. ճիշտ ու ճիշտ կտաւ կը կարծուին, որուն վրայ մարմարիոնէ խաչքար մը պառկեցուցած են։

Եկեղեցւոյ հարաւակողմը Թագուոր փաշայի չիրիմն է, գմբէթաձև չինուած, որ դուռ ևս ունի. փակուած գրան ծակ տիքներէն կերևայ գերեզմանին վրայի կիսարձանը։ Սորա մօտ աւելցաւ նաեւ տեղւոյս Առաջնորդ Յովսէփ Եպ. Այվազեանին գերեզմանը։ Ի բաց առեալ այս վերջինը, որ անորոշ ու անխնամ թողուած է, միւսներու մասին բնաւ ըսելիք չը կայ. չիտակը ըսելով՝ խիստ հիանալի եւ սքանչելի են և լաւ ճաշակով չինուած. Եւրոպացիք ևս չատ անգամ կայցելեն ու կզմայլին։ Եկեղեցւոյ երկու կողման չիրիմներու չուրջը ծաղկաթյսեր մշակուած են եւրոպական ճաշակով. վարդի թուփեր, յասմիկածաղիկ, արևածաղիկ, ուռենան ևայլն, որք մշտադալար ծառերու հետ մէկտեղ փոքրիկ բուրաստան մը կը ներկայացունեն հրապուրելու համար այցելուները։ Սոյն բուրաստանը չրջապատուած է գեղեցիկ ճաշակաւոր երկաթեայ չրջափակով և երկու դռներով, որոնք կը բացուին եկեղեցւոյ աւագ դըրան երկու կողմերէն։

Դարձեալ խստ սքանչելի եւ ուշադրութեան արժանի է եկեղեցւոյ չորս կողմի ընդարձակութիւնը, ուր կը խորհուրդ սիգապանծ պտղատու արմաւենիք

այդ սև խարանէն զերծ մնալու համար, Հայ ծնողքներն իրենց նուիրական պարտականութիւն համարելու են իրը ճշմարիտ Հայ մայրեր իրենց զաւակացը նախ հայերէն սորվեցնել, ամէն կարելի միջոց ի գործ դնելով։ Մէկ խօսքով՝ Հայը իր հայերէն լեզուովը պէտք է ճանչնալ և ճանչցնել աշխարհի ո՛ր կողմն ալ որ ըլլանք։ Այս անհրաժեշտ պէտք է ճշմարիտ Հայ մնալու համար։

ՏԱՐԱԳԻՐ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՑՏԱՆԷՆ

Մալմաստ, յուն. 25/7 փետր. 1905

Կարծես դատապարտուած լինի Մալմաստեցին արտասուքով և տրտմութեամբ տօնելու իւրաքանչիւր Նոր Տարին։

1903 թուի յունվար մէկին էր որ ամբողջ Մալմաստը, մանաւորապէս փայլուկ գիւղը, դժբաղդութիւն ունեցաւ ողբալու Մանասէրեան Սահաբի ցաւալի մահը և կրելու բանդումը գժոխային տանջանքներ։ Այս տարուան յունուար մէկին էլ հաֆթավանն է որ դատապարտուած է նոյն տառապանքները կրելու և 300 թուման մօտ տուգանք վճարելու մի պառաւ կնոջ իր եէնիչարի վարձակալի ձեռքով սրախողխող եղած լինելուն համար։

Վրէժխնդրութեան զայրութովլըցուած մի քանի անձինք որոշում են սպաննել յիշեալ եղեռնագործին իր մեղսակից ընկերոջը հետ. ուստի առանձին հրաւիրակով հարսանիքի են հրաւիրում Նորան յունուար 22ի երեկոյեան ժամը 7ին (Ը. Ե.) և երբ հրաւիրեալները հանդում են Սաւրա գիւղի մօտ, ճանապարհի երկու եզերքներում գտնուած այգիների պատերի տակը դարանակալած մի խումբ մարդկանց գնդակների տարափին են ենթարկուում Սրանցից Շակովը կոչուածը ստանում է մի մահացու վէրք կրծքին վրայ. իսկ Զաքօն (Մանդանցի), բուն մեղաւոր համարուածը, ստանում է մի թեթև վէրք կըռնակից. բայց վարպետութեամբ իրեն մեռած ձևացնելով պարզում է գե-

տինը։ Ահաբեկիչներն երկուքին էլ սպաննուած կարծելով՝ թողնում հեռանում են. այն ժամանակ վեր է կենում Զաքօն և իր մահամերձ ընկերին չալակելով՝ դիմում է դէպի Սաւրա գիւղը. բայց դեռ գիւղը չհասած, ցած է իջեցնում իր կենդանի բեռը և չտապում է հաղորդել դէպքը գիւղի Պարսիկ կառավարչի՝ և խնդրել որ գիւղը բերել տայ դիակը. բայց մերժուում է խնդիրը և դիակը մնում է ճանապարհի վրայ։ Զաքօն թագնուում է, հաֆթավանցիներին, Սաւրացիներին և խոսրավացիներին թողնելով քաւել այդ քաջութեան եղեռնը, բանտային առակով տանջանքների ներքև։ Զաքօն իր արարքն արդարացնել է ձգտում այն առարկութեամբ թէ իր տղայի մի աչք փճացնողն այդ պառաւն է եղել։

Նամակս վերջացնել էի ուզում, երբ լուր հասաւ թէ ընդհարումներ և ըսպաննութիւններ տեղի են ունեցել նաև Սարամէրիկ, Մահլամ և Զէվչիւկ գիւղերում։ Մանրամասնութիւնները յայտնի չեն, բայց կասկածւում է որ այդ դէպքերի հեղինակներ եղած լինին մի կարգ բաղդախնդիրներ։

ՎՏԱՐԱՆԴԻ

ԳԵՐ. ՍԱՀԱԿ ԱՐՔԵՊ. ԱՅՎԱՏԵԱՆ ՑԵԳԻՊՏՈՍ

Գեր. Սահակ Արքեպ. Այվատեան փետր. 20ի երկուշաբթի օր Ալեքսանդրիայէն գնացած է Գահիրէ։ Առաջնորդարանի կողմէն եկեղեցական մը և դիւանապետը մինչև Թանթա ղրկուած էին Նորին Սրբազնութեան դիմաւորելու։ Երբ չոգեկառքը Գահիրէի երկաթուղիի կայարանը հասեր է, եկեղեցական դասը և երկու հարիւր չափ Հայերի բազմութիւն մը դիմաւորելու համար հոն կը գտնուէին։ Առանց մէկ մասը 20ի չափ կառքերի մէջ բազմած և հետևելով Սրբազանի կառքին, հասած են եկեղեցին. որի դրան առջև Ազգ. վարժարանի աշակերտները ու աշակերտուհիները շարուած եւ շրջափակին մէջ ալ Հայ նուագածուների խումբը երգերով դիմաւորեր են։ Գեր. Այ-

վատեան եկեղեցին մտնելով և կարճ քարոզ մը խօսելով շնորհակալութիւն յայտներ է իրեն դիմաւորող ժողովրդին և խոստացեր է յատկապէս քարոզել առաջիկայ կիրակի օր։

Առաջնորդարանի սրահին մէջ Նորին Սրբազնութեան ներկայացողներէ կողմէն՝ համառօտ ճառ մը խօսեր է Ազգային վարժարանի տնօրէն Տիար Ց. Սէթեան։

ՀԱՑԵՐ Ի ԹԻՒՐՔԻԱ

Վանէն եկած նամակներէ մեծ ցաւով կը տեղեկանանք Տիար Գաբրիէլ Նաթանեանի քօլէրաէ բռնուելով մեռած լինելը։ Հանգուցեալն որ վանի նախկին կեդրոնական վարժարանի շրջանաւարտ աշակերտներէ մին էր, յաջողած էր կ. պոլսի Իրաւագիտական վարժարանն ընդունուիլ ուր նոյնպէս յաջողութեամբ վկայագիրն ստանալէ յետոյ, վերադարձած էր իր հայրենիք վան, ուր միակ փաստաբանն էր օրինաւոր վկայագիր ունեցող իր հմտութեան և կենցաղագիտութեան շնորհով շատ համակրութիւն գտած էր երկրին մէջ և կուսակալին ալ մտերմաւոր համակրութիւնը վայելելով՝ կառավարութեան քով աղդեցիկ դիրք մը ունեցած էր, որով կարող կը լինէր իր պաշտօնի բերումով կարելի եղածին չափ հաչտ վիճակի մը բերել ժողովրդի և կառավարութեան շահերը և միանգամայն օգտակար լինել իր ազգի։ Ուստի իր մահով մեծ կորուստ մ'եղած է վանի համար. այն կորուստներէ մին՝ որոնց տեղը շատ դժուարութեամբ կրնայ լեցուիլ և երկար ժամանակ անոնց պակասը զգալի կը լինի, իրենց անփոխարինելի լինելովը։

— Ինչպէ՞ս հրատարակած էինք մեր 29րդ թուով, Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքը պաշտօնակ ըրած էր վանքին ելևմտական տեսուչ Ղևոնդ վարդապետը և հրամայած էր որ հաշիւները յանձնէ իր յաջորդ Արժ. Մատթէոս վ. Գալըգճեանին։ Ղևոնդ վարդապետ անաստելով և մեր ներքին գործերի մէջ թիւրք կառավարութիւնը միջամտել տալու չափ ըստորնանալով, անոր դիմերը և այնպէս

նուած են, թէև փոքր բայց ճաշակաւոր։ Եկեղեցւոյ լուսամուտք, թէ՛ աջակողմեան և թէ՛ ձախակողմեան, վեց հատ են. երեքը մէկ կողմ, երեքն ալ մէկալ կողմը, բաւական խոշոր դրութեամբ, կանաչ, կապոյտ, դեղին ապակիներով զարդարուած։ Առաստաղին մէջտեղը, ճիշտ ուազիորանին վրայ, գարձեալ երկնանման է, դեղին, կապոյտ, թուխ կարմիր գոյներով, ուր կը տեսնուի մի գեղատեսիլ աչք, որոյ չորս կողմէն սլաքաձև դեղ նագոյն ճառագայթներ են ցայտած. երանի՛ թէ այդ ճառագայթները ոսկեզօծեալ ըլլային։ Կատակուած ապակուց մէջէն փետրաւոր հրեշտակներու գըլուխներ կերևան։ Խորանի բեմը ևս ճաշակաւոր է, մարմարիոն քարերով. նաեւ սալայատակն ալ մարմարիոնով չինուած է և խիստ ճաշակաւոր։ Աւագ խորանին վերև պատին վրայ, ալ կողմը Գաբրիէլ հրեշտակապետի աւետման պատկերն է նկարուած, ապակուց վրայ կեցած. սորա երկնային երևոյթը, մանաւանդ փետրա-

բացատրեր է որ իբրև թէ իր հա... կառավորդներ վանքին մէջ գտնուող օտարական և խռովարար անձեր են։ Այդ պժգալի բանտարկութեան հետևանքներէ մին ալ այս եղած է որ ոստիկանութիւնն իր հակողութիւն... ւելի խստացուցած է վանքին մէջ հիւր գտնուող Ամեն. Իշխիրլեան Սբբազանի և անոր հետ տեսակցողներուվրայ։ Դատական գործերի նախարարութեան Ապրիլ Սրբահման փաշան որ քրիստոնեաներին շատ հակառակ մէկն է և վերջերս ալ իր որդիին տուղտան միտի փեսայ դառնալովը աւելի ... դեցիկ դիրք մը գրաւած է, հրամայրկեր էր Երուսաղէմի կառավարիչ փաշային որ պաշտպանէ և քաջալերէ Մաքսուտեան Ղևոնդ վարդապետը, ինք ալ միշտ անոր հաչուեհաուութեան, մեր վանական այդ ներքին խնդրի մէջ։

Այս լուրերը կ. պոլիս հասնելով հայ ժողովուրդը չատ վրդովուած և Ամեն. Օրմանեան պատրիարքը կրօնական ժողովին խորհրդակցութեան համեմատ, փետր. 14/27ին Դուռն երթալով Դատական գործերի նախարարին գրաւոր եւ բերանացի տեղեկութիւններ տուին այս խնդրի վրայ և խնդրեր է Երուսաղէմի կառավարչութեան հրամաններ ղրկուին Ղևոնդ վարդապետն անմիջապէս կ. պոլս բերել տալու համար ուր Ազգ. կրօնական վարչութիւնն իրմէ պահանջէ վանքի հաշիւները։ Ապտիւրրահման փաշան խոստացեր է գրել տալ Ս. Պատրիարքի արքեպիսկոպոսին. բայց տեսնենք թէ խոստման ո՛րչափ հաւատարիմ գտնուի, Պատրիարքարանի իրաւունքները պաշտպանելու համար։

— Կրօնական ժողովը կարգադրած հրատարակեր է Բղեցի խորէն քահանայ Մուրատեանն որ Երուսաղէմի գանազան քաղաքները թափառելէ քար գալթակղութեան դարձած է իր վարմունքով և վերջերս ալ գինվիճակի մէջ գնացեր Մանչեսթրի հովուէն գրաւ պահանջելով Առաջնորդարանի ապակիները կոտրելէ խլտառակութիւններ գործեր էր։ Իր համար անգլիական կառավարութիւնը 15 օր բանտարկեր էր զինք

ւոր գայլերի տեսքը, կը հիացունէ ... մարդ. Ձեռքը ծաղկէ ոստ մը բռնած իբր թէ կաւետէ Ս. կուսին Մարիամ... խորանի ձախակողմն ալ Ս. Աստուածա... նայ պատկերն է, կլոր երկրագունտի վ... րայ կանգնած, կիսալուսինն ոտքին նե... քև, ծոի գլխուն վրայ կոխած է. մի քա... նի կտոր ամպեր ևս կերևին սոյն երրագնդին չուրջը։ Այս երկու պատկերներն ալ խիստ հիանալի և հետաքրքրական են են. խորանին անմիջապէս գագաթ... դուրսի կողմը կայ պատկերը Գաւռ Աստուծոյ։ Սոյն կամարի վրայ սա հետևեալ պատուէրը գրուած է Յովհաննու Աւետարանէն. «Այս է պատուէր իմ զի սիրեք զիրեարս ձեզ, որպէս ես սիրեցի ձեզ»։ Գալով եկեղեցւոյ խաչկալին, նկարը կէս մը Ս. Էջմիածնի չէնքը և կէս մ'ալ եւրոպական եկեղեցիներու տեսարանը կը ցուցնէ, մոխրագոյն և տեղ տեղ ոսկեզօծեալ։

(Շարունակելի)

ՀԱՑԱՄՏԱՆՑԻ

ՀԱՑԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ

Ալեքսանդրիայի «Ազգասախնամ» ընկերութեան ի նպաստ, որի ատենապետն է վ.եմ. Յակոբ պէյ Բարթող, Թատերական ներկայացում մը պիտի տրուի վաղը. 3ին, զուտ հասոյթը տրուելով փետր. 18 թուակիր նամակին մէջ կը հաղորդէ կ. պոլսոյ Ֆրանսական դեսպան վսեմ. պ. Քոնտանի չնորհակալութիւնը, ի նպաստ Մուշի և Մասունի իրեն ղրկուած 210 ոսկիին համար, զոր անմիջապէս փոխադրած է վան, տեղւոյն Ֆրանսհիւպատոս պ. Ռոպէնին, որ ապահով կերպով բաշխել տայ տառապեալներուն։

«Դեսպանը, կը յաւելու պ. տը լա Պուլինիէր, մանաւանդ զգած ուած է այն իրողութենէն որ ձեր բարեգործական նպատակը ուղղուած է բոլոր Հայերուն, առանց դաւանանքի խտրութեան։ Ինձի ալ, անձնապէս, շատ հաճելի է որ այս առթիւ իբրև միջնորդ ձեզի ծառայելու կոչուեցայ։»

— Հապէշիստանի համար պատրիարքարանի կողմէն հոգևոր հովիւ նշանակուած Արժ. Տ. Մկրտիչ քահանայ Զէյտեան որ Եգիպտոս կը գտնուի այժմ, քիչ ատենէն պիտի մեկնի անկէ դէպի իր պաշտօնավայրը։ Այս առթիվ, Տ. Զէյտեանին իսկ տացուեր է որ Գահիրէի եկեղեցիէն Աւետարան մը և պատկեր մը իրեն պիտի յանձնուին Հապէշիստանի հայ գաղութի եկեղեցիին համար և վսեմ. Աբրահամ փաշա Բարթող պիտի հոգայ իր ճանապարհածախքերը, այս առթիվ Թանկագին նուէրը մ'ալ ղրկելով Հապէշիստանի կայսրին։

ՀԱՑԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱ

Շիքագոյէն մեզ կը հաղորդեն Տիգրանակերտցի Տիար Թորոս Փուշմանեանի մահագոյժը, որի յուղարկաւորութեան հանդէսը մահէն երեք օր յետոյ կատարուած է յունուար 21ին, թէ՛ Հայ և թէ՛ օտարազգի մեծ բազմութեան մը ներկայութեամբ։ Հանգուցեալը թէ՛ իբրև պարկեշտ և ազնիւ մարդ և թէ՛ իբրև ազգասէր Հայ մը պատկառելի եղած էր ամէնքին. ուստի ամէն կողմէ ալ անկեղծ ցաւակցութեան ցոյցեր եղած են Փուշմանեան ընտանիքին իրենց այդ դառնադէտ կորստի համար։

Համառօտ գաղափար մը տուած լինելու համար հանգուցեալի սրտի ազնուութեան և զգայնութեան ու նոյնը իր սերունդի ալ հաղորդելու եռանդի մասին, բաւական կը համարինք քաղել հետևեալ մի քանի տողեր միայն, մեր նամակագրի թղթակցութենէն։

«Մնաս բարեաւ, պատկառելի ծերունի՛, մնաս բարեաւ. — Հոս քաղցիր Հայութեան տիպար ամուսին մը, երեք ամուսնացած (կարապետ Մկրտիչ, Յովսէփ) եւ մէկ ամուրի (Գարեգին) զաւակներ, ինչպէս նաեւ թոռներ, որոնք Հայութեան աւիւնով ապրիլը քեզմէ կը ստանան ժառանգներէ իբրև ամենէն մեծը, երկու տարի առաջ, երբ Հայ որբերի համար հանգանակութիւն կըլլար, ուրտսուն ոսկիդ մէջ անգամ այնքան կենդանի էր բարեպաշտութեան եւ պարտականութեան հոգիդ. որ երէց որդիէդ մինչ կրասերը, առաջին հարսէդ մինչ վերջինը, հարցաքննեցիր ի՛նչ չափով մասնակցելին — մէկին չի ըսիր թէ տուածնիդ չատ է —, և երբ վերահաս եղար որ երեք տարեկան Արսէնը ու մատղաշ Աբիկը մասնակցելու պատրաստուած չեն, դեռ ականջիս մէջ թարմ է հետեւեալ բանագրանքդ «վա՛յ քորթանե՛ր, այնպէս է նը՝ մեծ պապան ալ ձեր երեսները չպիտի պագնէ»։ — Թո՛ղ ականջը խօսի նիւ եորքի եւ եւրոպայի ու այլ տեղերի կարգ մը Հայ հարուստներին . . . — Այն օրէն ի վեր, բարեսէր և առատաձեռն ազգասիրական փուշմանեան ծերուկի հասոյն ընտանիքը չի կրնար ոևէ հանգանակութեան մը մասնակցիլ, առանց կաթնակեր Թոռնիկների ընկերակցութեան անգամ։»

ՀԱՑԵՐ Ի ՌՈՒՄԻԱ

Վերջին լուրերէն կիմացուի որ Նիքոլա ցարն ընդունելով մեր Ս. Կաթողիկոսի խնդրագիրը, հրամայեր է քննիչ Յանձնաժողով մը կազմել, կալուածական խնդիրը նոր ի նորոյ ուսումնասիրելու համար իր ամբողջութեամբ, ինչպէս որ խնդրած էր Ս. Կաթողիկոսը։

— Ներունազարդ Ս. Կաթողիկոսն որ Տփղիսէն Էջմիածին վերադարձած էր, չնայելով իր հիւանդոտ վիճակի, Էջմիածնէն ալ Բագու գնացեր է տեղական գործերի կարգադրութեան համար։

— Վեհ. Կաթողիկոսը Խրիմի Ս. Խաչ վանքի վանահայր Արժ. Նահապետ վ. Նահապետեանը, որ ուսեալ եկեղեցական մ'է և երբեմն Դէորգեան ձեմարանի տեսչութիւնը վարած է, Էջմիածնի դրկեր է իբրև թարգման եւ օգնական Պետերպուրգի Առաջնորդ Գեր. Ներսէս Արքեպ. Խուտավէրտեանին, որ ինչպէս հրատարակած ենք Ապրիլեան 30րդ թիւին մէջ, Մոսկուա և Էջմիածնի ղրկուած է ռուսագէտ Արժ. Մեսրոպ վ.ին հետ, եկեղեցական կալուածներու խնդրին համար աշխատելու։

— Բաքուէն մեզ Մանթաշեանի գործարանների կառավարիչ Պօզոեանի վրայ յարձակում եղեր է սպաննելու համար, յուն. 6/19ին ցերեկուան ժամ 1ին։ Ցարձակողները հրազէն պարպեր են Պօզոեանի վրայ երբ սա իր սենեկի լուսամուտին մօտեցեր է։ Գնդակը ծակելով լուսամուտի փեղկը, գնացեր թաղուեր է առաստաղի տախտակումին մէջ և Պօզոեան ազատուեր է։

Թիֆլիսի մէջ ալ Ասլխանեանցի գործակատարին վրայ յարձակում մը եղեր է կողոպտելու համար երբ սա մեծ կակ գումար մը պանքէն գանձած էր և կառքով կը վերադառնար գրասենեակ։ Ոստիկանները վրայ հասեր և յարձակում գործողները ձերբակալեր են։

ՀԱՑԵՐ Ի ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Ատրպատականի Թեմի Պատգամաւորական Ժողովը իր Ա. նստաշրջանի Բ. նստին մէջ (1905 յնր. 9/22) որոշեր է Թեմական Առաջնորդին ունեցիկ տալ տարեկան 900 թուման (4500 ֆրանգ)։ Այդ ռոճիկ որոշուած է լոկ մի տարիի համար իբրև փորձ։ Մի տարիէն յետոյ, եթէ Պատգամաւորական Ժողովը հարկ տեսնէ, կաւելցուննէ կամ կը պակսեցուննէ այդ գումարը։

— Ատրպատականի Թեմական Պատգամաւորական Ժողովը յնր. 19/1 փետր.ի նստին մէջ նկատի առնելով վեհ. կաթողիկոսի հեռագիրը որ կիմացուներ թէ Գեր. Սարաճեան Արքեպիսկոպոս չպիտի գայ Պարսկաստան և կը հրամայեր նոր ընտրութիւն կատարել, երկար ու բարակ թերուգեմ կարծիքներ յայտնուելէ յետոյ, որոշեր են կրկին դիմել վեհափառին և այս անգամ իրենց գրութիւնները ղրկել Թիֆլիսի Ծտնօթ ազգայիններէ երկու անձնաւորութիւններու միջոցով որ անձամբ ներկայանան և Ատրպատականի Պատգամաւորական Ժողովի կողմէն աղերսեն դարձեալ որ Գեր. Յովսէփ Արքեպ. Սարաճեան իրենց Առաջնորդ ղրկուի։

ՏԵՂԱԿԱՆ

Վաղը, հինգշաբթի, Ս. Վարդանանց Նահատակութեան 1454րդ տարեդարձի տօնին առթիվ՝ տեղիս հոգևոր Հովիւ Արժ. Յովհան Ա. քահանայ Մանդակունի Ս. պատարագ պիտի մատուցանէ առաւօտ ժամը 10ին սկսելով և պատարագէն վերջ հոգեհանգստի պաշտօն և յատուկ հանդէս պիտի կատարուի ի յիշատակ մեր ազգային և եկեղեցական պատմութեան ամենափառաւոր էջերէ մին կազմող այդ նահատակութեան։ Հանդէսը պիտի աւարտի ճիշդ կէսօրին։

Տարակոյս չունինք թէ ամէն հարազատ Հայ որի սրտին մէջ կը բաբախէ իւր պանծալի նախնիքներուն արիւնը, իրեն պարտք մը պիտի համարի ներկայ գտնուիլ այդ ազգային–եկեղեցական տօնին, պատուելու համար Վարդանանց յիշատակն որոնց պատմութիւնը նախանձելի պատիւ ու պարծանք մ'է Հայ անունը կրողին։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ԱՐՄԷՆԻԱ» ԲՕԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹՈՎ

Շիքագո, 10 փետր. 05

Մեծարգոյ

Տիար Մ. Փորթուգալեան

Հաղաքութիւս Ապրիլեան 20ամեակի համար բացուած հանգանակութիւնից որ 85 տոլար իր ժամանակին խրկեցինք (1), ըսինք նաև որ քանի մը տոլար տպառիկներ դեռ կան. եւ ահա ներփակ կը գտնէք 17 տոլար և 50 սէնտի չէք մը որով ընդամէնը կընէ տոլար 102,50ի նպաստ մը ազգօգուտ Ապրիլեանին Շիքագոյի Հայե-

(1) Որ հրատարակուած է Ապրիլեան 23րդ թուին մէջ։

ԽՄԲ.

բէն։

Ի գիտութիւն քաղաքիս Հայերուն կը փափաքինք որ հետեւեալ կարճ հաշիւը Արմէնիահ մէկ դնէք.

Ընդհանուր գումար տլր.	118,50
» *ծախք*	9,50
Զուտ հասոյթ	109,00
Մաս մը գրուղներից ապառիկ մնացած	6,50
Ընդամէնը Արմէնիահ կրկուած	102,50

կը փափաքինք որ այս հաշիւը այլեւս գոցուած համարուի։ Ամէն յարգելի նուիրատուները եթէ կը փափաքին յանուանէ յանուանէ իրենց տուածները ու այլ ծախքեր մանրամասն տեսնել, այս նպատակի համար հաշուեցոյց մը պատրաստուած է, ո. րը պիտի կախուի քաղաքիս գրադարանի մէկ պատին վրայ յաջորդ ամսոյ (մարտի) բոլոր կիրակիները։

Անգամ մը ևս, առիթէն օգտուելով, քաղցր պարտականութիւն կը համարինք ի սրտէ մեր բարեմաղթութիւնները ընել ձեր այն գաղափարների լանուօրէն տարածմանը համար, որոնք զձեզ յարգելի ըրած են կարգ մը ողջախոհ հայրենասէրներին, որոնց թիւը օր ըստ օրէ կատարանայ։

ԿԱՐԳԱԴԻՐ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ԹԻՒՐԲԻԱԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կը հաստատուի թէ 4 վաչտ օտ ժանեան զօրքեր որոնք Եէմէնի Սանաա քաղաքը մտած էին, չորս կողմէն ապստամբներէ պաշարուեր ծնացեր են քաղաքին մէջ։

— Կ. պոլսի դեսպան Տ. Գոնդան երբ Կ. պոլսէն մեկնելով Բարիզ եկաւ, իր մեկնումէ առաջ Բ. Դուռն ապահովեց զինք թէ գոհացում պիտի տրուի իր պահանջներու։ Արդէն քարափներու ֆրանսական ընկերութեան հետ վերջնականապէս կարգադրութիւն մ'ըրաւ Բ. Դուռը. պահանջած հողերին ընկերութեան սեփականութիւնը դառնալու վաւերաթուղթերը յանձնուեցան ընկերութեան որ փոխարէն յանձն առաւ մաքրատան չէնքեր և մթերանոցներ չինել Ղալաթիա և Կ. պոլսի կողմը։

— Սալոնիկէն արուած հեռագիր մը կը հաստատէ թէ Մգրուինիճաի մօտիկ գիւղի մը մէջ պուլկարական խումբ մը և զօրքեր իրար հետ զարնուեր են միատ. 16ի երեկոյին։ Սատցուած վերջին տեղեկութիւններուն նայելով, 11 զօրք և 14 զինեալ ոստիկաններ սպաննուած եւ 2 սպաներ վիրաւորուած են։ Օսմանի մօտեր 12 Բոյներ սպաննուեր են պուլկարական խումբէ մը։ Կէմկէլիի մէջ այնպիսի անգթութիւններ գործած են թիւրք զօրքերն որ ժողովուրդը սարսափահար եղած է։ Բազմաթիւ Բոյներ Սալոնիկէն կը մեկնին և կերթան կը միանան հրոսախումբերուն հետ կիմացուի որ բազմաթիւ չոգեկառքերով ռազմամթերք ղրկուած է Կ. պոլսէն Սալոնիկ։

— Ափրիկեան Տրիպոլսէն կիմացուննն մարտ 1ին թէ 30 Ֆրանսացիներէ բաղկացած ջոկատ մը, որ բական ուղտերի վրայ հեծած, Գաուարի ովասիսը մտած է, բնակիչները կողմէն դիմադրութեան առանց հանդիպելու։

— Էէմէնէն եկած վերջին լուրերը կիմացունեն որ այդ նահանգ չատ մտանգաւոր վիճակի մը մէջ կը գտնուի դեռ Րիզա փաշան տակաւին չէ յաջողեր Սանաայէն ներս մտնելու և ապստամբներն, որոնք 15,000 հոգիի չափ կը լինին, երկու թնդանօթ զօրքերի ձեռքէն առեր են եղեր։

— Կը հաւատան թէ Եըլտըզի պալատին մէջ վերջերս սուլդանին նախագահութեամբ եղած գաղանի ժողովի մը մէջ խորհրդակցեր են որ զօրահանութեան գործին նոր մղում մը տրուի անմիջապէս երբ պանքաներն իրենց խոստացած փոխատուութեան համար առաջին վճարումներն ընեն։ Դէպի պուլկարական սահմանագլուխը տանող ռազմագիտական ճանապարհների նորոգութեան համար խոշոր գումարներ հարկ պիտի լինին. բայց որոշեր են որ այդ մասին բնաւ խնայողութիւն չընեն որովհետև համոզում գոյացուցեր են եղեր որ պատերազմ մը միայն պիտի կրկնայ Թիւրքիան ազատել այն դժուարութիւններէ որոնց մէջ ինկած է մի քանի տարիներէ ի վեր և որոնց վերջնական լուծում մը չէ կրցած տրուիլ դեռ։

ԱՆԴԼԻԱ ԵՒ ԹԻՒՐԲԻԱ

Անէնի անգլիական գաղութի սահմանագծութեան խնդիրն որ ատենէ մը ի վեր կը յուզուէր Անգլիա և Բ. Դրան միջև, վերջնական լուծում մը առած է այս կերպով։ Ջէզոք սահմանագիծ մը պիտի որոշուի ուր Անգլիացիները զօրք չպիտի կրնան ունենալ նալ բայց անոր վրայ վճռապետական իրաւունք պիտի ունենան։

կատարուած բանակցութիւնների ամենէն նշանաւոր կէտն այս է որ Բ. Դուռն ընդունեց անգլիական սահմանագլխին մինչև Շէյխ-Մուրա տարածուիլը, այսինքն Շէյխ-Սաիտին 5 հազարամէդրի չափ մեծ մասնացած, Բէրիմի դիմացը։ Այդ կը նշանակէ թէ Անգլիա հետզհետէ իր ձեռք կանցունէ Պապ-էլ Մանտէպի նեղուցի հիւսիսային ծովեզերքը։

ՌՈՒՄԻԱ

Գործաւորական չարժումներ, ընդհարումներ, սպանութիւններ, ձերբակալութիւններ կը չարունակուին տակաւին այս ու այն տեղ։ Ցարը հասկական յայտարարութիւններ կը հանէ, մերթ սպառնական և անողոք ձեւով ինքնակալական սկզբունքին վրայ և մերթ զիջումներ ու խոստումներ ընելով ժողովրդին ալ ձայն տալու համար երկրի վարչական գործերին մէջ. բայց թէ ի՞նչ ձեւով եւ ե՞րբ, ատոնք անորոշ կը թողուին. միայն կը խոստացուի որ ներքին գործերի նախարարի նախագահութեան տակ ժողով մը գումարուելով խորհուի ստոր միջոցներին վրայ։ Ժողովուրդը զոհացած չերեւիր այդպիսի անորոշ խոստումներով։

— «Դրօշակ»ի ստացած տեղեկութիւններուն նայելով, ռուս կառավարութիւնն ինք զիներ է Բագուի մահմէտականները Հայերին դէմ, անոնց մէջ խռովութիւն ձգելով տակրացնելու և չարժման անկարող դարձնելու համար։

ՌՈՒՍԵԻՃԱՒՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Մանչուրիայէն եկած հեռագրերը կը ցուցնեն որ կռիւն երկու կողմէն կատաղաբար կը չարունակուի Մուկդէնի մօտ։ Զօրավար Գիւրօգի կը չանայ չրկապատող չարժում մ'ընել տալով իր բանակին, ռուսական զօրաբանակի նահանգի ճանբան կըտրել և զայն պաշարելով գերի բռնել. բայց զօրավար Գուրօրագկին մինչեւ այժմ բաւական ճարպիկ գտնուած է իր նահանգի ճանբաներ պահպանելու համար, թշնամիին դէմ կատաղի կռիւներ մղելով և դժուարութիւններ յարուցանելով։ Այսու ամենայնիւ, Մուքդէնին Ձարոնցիներէն գրաւուած մը մօտալուտ կը համարուի որովհետև Ձարոնցիները բաւական յառաջացած են այդ քաղաքի վրայ և զօրավար Գուրօրագկին սկսած է նահանջել Մուկդէնէն, իր բանակէ մէկ մաս միայն անտեղ թողլով, դիմադրելու և նահանգի գործը դիւրացնելու համար։

ՄԱՆՈՒԱՅՈՒՄՆԵՐ

ՄԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

ՇԷՔՍՊԻՐԻ ՀԱՄԼԷԹԸ

Շէքսպիրի Համլէթը որ արեւմտեան աշխարհաբար լեզուով Հայերէնի թարգմանած է քալ անգլիագէտ Տիար Գարեգին Ե. փափազեան, կարելի է ստանալ նաև Արմէնիահի խմբագրատունէն։

Տպագրուած է վիէննա Մխիթարեանց տպարանը, մաքուր թղթի վրայ և ունի մեծ ութածալ դիրքով 183+իգ երես։

Գինն է 2 ֆրանգ և 50 սանթիմ։

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՑ (1794–1894) ՅՈՒԲԵԼԻՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Հայ ազգին մէջ լրագրի սկզբնաւորութեան դարագարձին առթով 1894 թուականին հրատարակուած այս մեծածաւալ դիրքով և լուսատիպ (phototypique) չքեղ պատկերի մեծութիւնն է 50×35 հարիւրորդամէթր և տպուած է 70×45 հարիւրորդամէթր քարտոնի (carton) վրայ այլ և այլ բնագրով։ Մէջտեղը դրուած է հայ լրագրութեան հիմնադրին, Տ. Յարութիւն Քհնյ. Շմաւոնեանի, պատկերը և բովանդակութիւնը՝ 1894ին հայերէն լեզուով հրատարակուող բոլոր լրագիրները, անոնց գրեթէ ամենքի խմբագրապետներուն պատկերներովը։

Գինն է 4 ֆրանք, ճանապարհածախքը մէկտեղ հաշուած. իսկ Պարսկաստանի համար 2 ֆրանք և 50 սանթիմ։

Արմէնիահի խմբագրատան մէջ ծախու կը գտնուին, ի միջի այլոց, և հետեւեալ գիրքերը.

Լոզանեանց. Նոր Բառգիրք Պատկերազարդ Ֆրանսահայ, երկու խոշոր հատորներ, մանրատառ և եռասիւն (ամէն մէկ սիւնը 73 տող), որոնց մէջ 1061 և Բ.ը 816 երեսներէ կը բաղկանայ։ Ամէն մէկ բառի առջև անոր համապատասխան հայերէն բառը գրուելէ զատ՝ անոր զանազան առումներ և գործածութեան ոճեր ալ ամբողջութեամբ բացատրուած են։ Շրջանառութեան բառերի (կենդանիներ, գործիքներ և այլն) առջև գրուած են նաև անոնց պատկերներ, աւելի որոշ կերպով նկատելու համար զանոնք։ Ֆրանսերէն լեզուով զբաղողներին դիւրութիւն ընծայելու նպատակով՝ այդ Բառգիրքը աշխատասիրողը, Բարձր. Իշխան Լազարեան, որ ոչ մի չահ չակնկալելով կէ, երկու հատորին միանգամայն գինը նշանակած է 25 ֆր.

Լոզանեանց. Բառարան Հայերէն-Գաղղիերէն (Հայերէն չատ ոճերը և աստղանշանների ֆրանսերէն թարգմանութիւններն ալ գրուած են), տպգր. Շքեղ կազմով։ 15 ֆր.

ԼՕՑՄ ՏԵՍԱՆ

ԲԱՑՅԻՒ

«ԿԱՑԾԵՐ» հատոր առաջին, գինն 5 չիլինգ

և

«ԿԱՑԾԵՐ» հատոր երկրորդ և վերջին (լիակատար) գինն է 7 չիլինգ։

«Կայծեր»ի Բ. հատորի բաժանորդները պէտք է ուղարկեն մեզ իրենց դրամագլուխը, իրենց այժմեան հասցէն և մէկ չիլինգի նամակադրական ճանապարհածախսի համար, իսկ նոր բաժանորդ «Կայծերի» առաջին հատորը գնելու դէպքում, կը զիջուի այդ գումարի հանջուած մէկ չիլինգը։

Բաֆֆիի վերջերս լոյս տեսած «Վուռէլ» — 8 չիլինգ, «Դասիր-բէկ» 8 չիլ., «Ոսկի Ա.քաղաղ» – 3 չիլ. և միւս գրքերը ցանկացողները թող ուղղակի գիմեն մեզ հետեւեալ հասցէով. —

Mm RAFFI,
32, Richmond gardens,
Shepherd's bush,
London, W.
(England)

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՄԱՐՍԷԼ
Տպարան ազգային Գ. Փափազեան
Le Gérant : François CARRIÈRE
Marseille . — Imprimerie du Midi